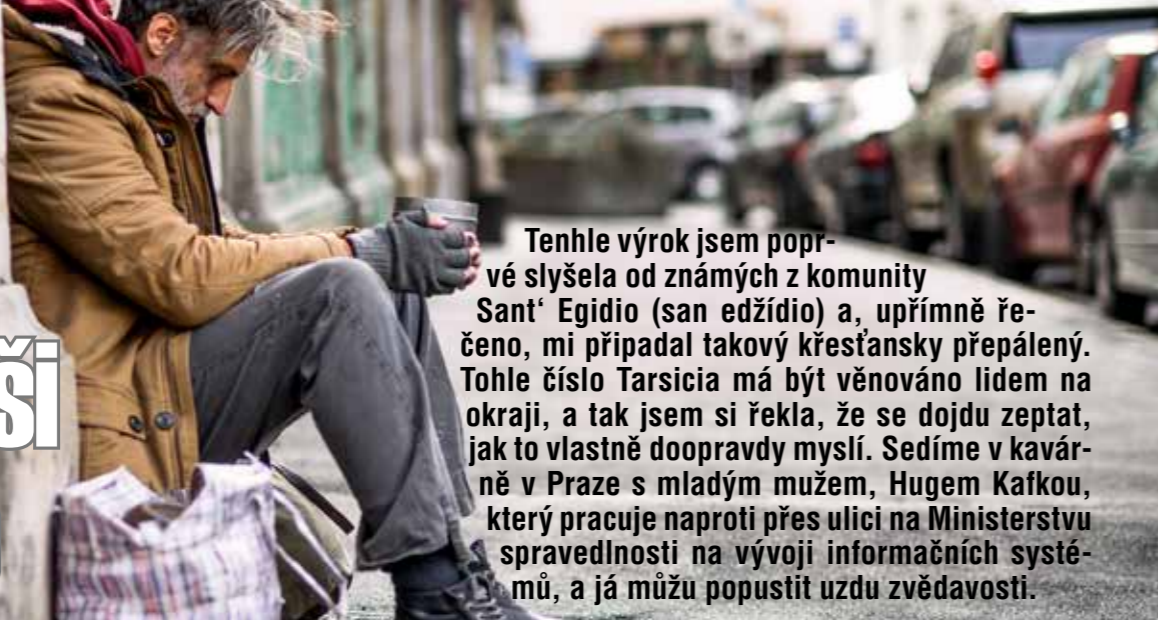

Lidé na ulici jsou naši přátelé

Tenhle výrok jsem poprvé slyšela od známých z komunity Sant' Egidio (san edžidio) a, upřímně řečeno, mi připadal takový křesťansky přepálený. Tohle číslo Tarsicia má být věnováno lidem na okraji, a tak jsem si řekla, že se dojdou zeptat, jak to vlastně doopravdy myslí. Sedíme v kavárně v Praze s mladým mužem, Hugem Kafkou, který pracuje naproti přes ulici na Ministerstvu spravedlnosti na vývoji informačních systémů, a já můžu popustit uzdu zvědavosti.

Jak jste se dostal ke kamarádění se s bezdomovci?

Během vejšky jsem viděl, že kolem nás existuje spousta lidí žijících v bídě, a přemýšlel, jak se k tomu vztahovat. Zjistil jsem, že uvnitř církve je komunita lidí, kteří se jim věnují a stojí o každého, kdo je ochoten se podílet. Ze začátku jsem chodil pomáhat na vánoční obědy, které jsou pro naši komunitu vrcholem roku, a pak jsem se zapojil víc.

Co je komunita Sant' Egidio?

Založili ji v Římě studenti, laici, roku 1968, kteří tehdy na římských periferiích začali pomáhat dětem přistěhovalců se školou a úkoly. Bylo by ale škoda mít Sant' Egidio spojené jen s bezdomovci, protože jádrem života komunity je být nablízku všem potřebným. Různé ve světě ta služba vypadá jinak. Velké komunity jsou v Africe nebo v Římě, ale zakořenily také v Evropě, takže se setkáváme se skupinami z Polska, Ukrajiny a Ruska i ze Západní Evropy a každá z nich má svá specifika. U nás jsme v Praze, Brně, Olomouci a v Ostravě.

Vysvětlete mi, jak je to s tím přátelstvím.

Naše hlavní zaměření je opravdu se s těmi lidmi poznat a spřátelit. My nechodí-

V bezdomovecké kolonii

me na ulici rozdat dary, které jsme dostali od lidí. Nám jde o to, přinést jim vztah, přátelství a kontakt s jinými lidmi, než kteří jsou v jejich bezprostředním okolí. Když začnete chodit na ulici, tak je to přátelství spíš přáním, ale po roce, kdy jste s nimi v častém kontaktu, už je to pravda.

Přístup k bezdomovcům je většinou takový, že se jich lidé straní. Jak to děláte vy?

Základ je nechtít je v první řadě změnit nebo namotivovat, aby se dostali z ulice. To je sice užitečné, ale přátelství vzniká, když se o člověka zajímáme konkrétně, ptáme se, jak se má, necháváme ho mluvit o sobě, v rámci vlastních možností mu nějak pomoci, když má nějakou prosbu. Prostě být těm lidem nablízku.

Máme se i my dávat s bezdomovci do řeči?

Já si myslím, že každému prospěje, když se na takového člověka podívá jako sám na sebe, jako na někoho se stejnými pocity a potřebami. Nikdo ale nemá povinnost se s nimi bavit. Mě vedla přirozená zvědavost, jak se může stát, že se člověk ocitne na ulici, jak to, že se z toho tak těžko dostává. A z vlastní zkušenosti vím, že tenhle kontakt může člověka hodně obohatit.

Proč se ti lidé nezvednou z chodníku a nejdou pracovat?

Nejllepší je zeptat se jich přímo. Mají své, mnohdy velmi zajímavé příběhy a jsou ochotní je sdílet. Samozřejmě, si o tom někdy myslím své, ale po čase člověk zjistí, že se u nich opakují motivy duševního zdraví, oběti podvodu, vyrůstání v dětském domově nebo návrat z vězení. Když si těch příběhů vyslechnete hodně, dokážete si představit, že byste se ve stejné situaci mohli klidně ocitnout sami. Ten rozdíl mezi námi je často v tom, že oni mají zpřetrhané sociální vazby, ať už pobytem ve vězení, nebo tím, že neměli zázemí v rodině nebo přímo vyrůstali v děčáku a často nikoho nemají. Nám vždycky někdo z kamarádů nebo rodiny pomůže či poradí, ale oni tohle nikdy nezažili. Obo-

hacení, o kterém jsem mluvil, je to, že čím dál víc cítím jako důležité mít kolem sebe blízké lidi a starat se o vztahy, které člověka nenechají padnout.

Někdy nemáme odvahu se s nimi dát do řeči, protože se zdají být třeba opilí nebo zdrogovaní.

Je pravda, že alkoholismus nebo drogy jsou mezi lidmi v takhle zoufalých situacích hodně rozšířené. Obecně platí, že není

moudré se bavit s někým, kdo na lesní stezce vyleze ze stanu. My mezi ně nechodíme sami a scházíme se s větší skupinou lidí, kteří se navzájem znají a na nás nedají dopustit. A pokud jde o obavy, je dobře v druhém vidět sebe. My taky nemáme potřebu někomu bezdůvodně ubližovat. Navzdory všem předsudkům o lidech bez domova je třeba říct, že oni to mají stejně, nemají potřebu na někoho útočit. Ale někdo z nich může mít třeba problém s duševním zdravím, takže je třeba se chovat opatrně.

Život lidí bez domova

Když nás někdo z těch lidí na ulici požádá o peníze, co máme dělat? Většinou se bojíme, že to propijí.

To je na každém, jak to zvládá. Já se s nimi vídám každý týden, tak je jasné, že nemůžu pokaždé všem sedmdesáti, které potkám, něco dát a většinou je slušně odmítnu. Obvykle s sebou máme jídlo nebo oblečení, které přijímají s vděčností. Pokud dám někomu z nich peníze, tak tomu, koho znám už dlouho a vím, že je dobře využije. Pokud chceme něco dát, je možné s tím člověkem

dojít do obchodu a koupit mu to, co potřebuje, což mu často udělá radost.

A co když se bezdomovec ocitne v kostele? Někdy vidím, že se mu lidé ostýchají podat ruku při pozdravení pokoje.

Zůstaňme u toho podávání ruky. Je silný předsudek si myslet, že člověk něco chytne. Já jsem s nimi už čtyři roky v častém kontaktu, podáváme si ruku nebo se i obejmeme, a nikdy jsem žádnou kožní chorobu nedostal.

Myslím si, že by bylo fajn, kdyby kostel byl právě tím místem, kde se na člověka nezahlíží. Zdá se mi, že to je to, co lidé bez domova v kostele hledají. Vždyť tam se schází lidé, kteří hlásají lásku k bližnímu a přijetí. Tak to pojdme realizovat a nenechat to jen napsané v Bibli. Myslím si, že většinou se s tím dobrým přijetím ale setkávají. I kněží k nim mají často blízko. Mám moc rád, když třeba uspořádají mši za jejich zemřelé kamarády

z ulice. My se setkáváme v Praze na Vltavské a tady kousek u sv. Antonína jsem byl nedávno na jednom takovém rozloučení.

Jak vlastně probíhá vaše služba?

Po práci se setkáváme u nás, kde připravíme obložené chleby a nějaké oblečení ze skladu. Pak vyrazíme do kostela, kde se pomodlíme a kam už dorazí někdo z ulice. Potom zamíříme na tu Vltavskou (kam chodím nejčastěji, ale těch míst je po Praze víc). Tam dorazíme tak v osm večer, rozdáme chleby, kafe a pak si povídáme.

Pro mě byl zlomový zážitek, když jsme se za covidu nemohli setkat ve velkých skupinách, a tak jsme chodili jen ve dvojicích na místa, kde lidé bez domova žijí, a dělali jsme taková mikrosetkání třeba jen v pěti lidech. Bylo to mnohem osobnější. Vzpomínám na jeden pár, říkali, že se budou brát, že čekají miminko. Prožívali jsme s nimi situace, kdy se jim tam střídají sousedi. U nich je to tak, že oni se někde potkají, sestěhují se, pak pohádají a rozejdou. Bylo zajímavé sledovat ty příběhy takhle z blízka u nich doma.

Kde jsou bezdomovci doma?

Tihle třeba měli stany v porostu, kde si to moc hezky vyzdobili. Jedna z možností, jak přijít k životu, je vybrat kontejnery. Přitom občas najdou věci, které nejsou prodejně, ale je jim líto je vyhodit, a tak si s tím zkrášlí „domov“. Jeden pán, co bydlí pod mostem u Vltavy, má třeba celou sbírku malovaných hrníčků.

Jak se vůbec dá na ulici přežít?

Základní lidská potřeba je mít místo, kde se cítím bezpečně, kde mě nikdo neublíží a neokrade. Pro část lidí na ulici, kteří takové místo nemají, je to hodně těžké a má to vliv i na jejich psychické zdraví. Ale část z nich, se kterými se setkávám, se na život na ulici dokonale

Hugo Kafka

adaptovala a jsou celkem vysmátí. Horší je, když mají problém se o sebe postarat v základních věcech. To pak nechají zajít daleko třeba i zdravotní problémy. Proto s námi chodí Medici na ulici, kteří je ošetří, když na jejich zdravotní problémy stačí, nebo jim poradí, kam zajít.

Jsmo s lidmi na ulici zcela mimoběžné světy, nebo myslíte, že by si od nás něco přáli?

Myslím, že nic moc neočekávají, že jsou zvyklí na to, že je lidé ignorují. Ocení ale, když ctí jejich lidskou důstojnost. Spíš jsou rádi, když je okolí nechá na pokoji. Proto mně přijde fajn, když je tu někdo, kdo se s nimi prostě obyčejně baví a dá jim najevo, že ho zajímají. Druzí lidé jsou pro člověka strašně důležité a musím říct, že tohle mi došlo až kontaktem s lidmi na ulici. Potkal jsem lidi, kteří neměli vůbec nikoho. Řekl jsem si, že u mých blízkých nesmím dopustit, aby byli někdy sami.

Za rozhovor děkuje Helena Filčíková

